

© Foto: Theo Baart

Het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) is het regime voor bescherming en waar mogelijk versterking en ontwikkeling van gebieden in Noord-Holland die landschappelijk, aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn. Het BPL is beschreven in kernkwaliteiten per deelgebied. De voormalige beschermingsregimes Bufferzones, Aardkundig Monument en Weidevogelleefgebied zijn geborgd in de kernkwaliteiten. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, gericht op de wezenlijke kenmerken en waarden van natuur en landschap) en Provinciale Monumenten hebben een eigen regime en vallen daarom buiten het BPL-regime.

In het BPL zijn ruimtelijke ontwikkelingen, met uitzondering van nieuwe stedelijke ontwikkelingen, toegestaan wanneer de beschreven kernkwaliteiten niet worden aangetast. Per locatie kan aan de hand van de kernkwaliteiten een zorgvuldige afweging worden gemaakt welke ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk en welke niet wenselijk zijn. Hierdoor is er ruimte voor maatwerk en gebiedsgerichte differentiatie. In de ruimtelijke onderbouwing van een bestemmingsplan dat een ontwikkeling in het BPL mogelijk maakt, moet worden gemotiveerd dat de ter plaatse geldende kernkwaliteiten niet worden aangetast.

In lijn met de provinciale Leidraad Landschap en Cultuurhistorie zijn de kernkwaliteiten beschreven aan de hand van drie provinciale kernwaarden:

1. Landschappelijke karakteristiek: de landschapstypen en de belangrijkste kenmerken van deze landschappen.
2. Openheid en ruimtebeleving: de beleving van de ruimte, de horizon en de oriëntatiepunten.
3. Ruimtelijke dragers: de driedimensionale structuren en lijnen die in het (vlakke) landschap het beeld bepalen en begrenzen.

© Foto: Theo Baart

Het BPL Oude Veer bevat een oude getijdengeul met enkele vertakkingen van krekens, omgeven door open landerijen van de Anna Paulowna-polder. Het Oude Veer is aardkundig van zeer hoge waarde. Het water, de rietoevers en het plaatselijk aanwezige groen langs het Oude Veer maken de oude getijdengeul tot een zichtbare en waardevolle landschappelijke structuur in het verder overwegend open polderlandschap.

© Foto: Theo Baart

Het BPL Oude Veer ligt in de kop van Noord-Holland. Het wordt aan de noordzijde begrensd door het Balgzandkanaal (Van Ewijcksluis) en het Amstelmeer. Aan de westzijde begrenst de N249 langs de Van Ewijcksvaart grotendeels het BPL en aan de oostkant zijn de Veerweg en de Zwinweg de grens. De zuidgrens wordt gevormd door de dijk van de Anna-Paulownapolder. Ten zuiden van het dorp Anna Paulowna gaat het Lage Oude Veer over in het Hoge Oude Veer of Boezem van de Zijpe. Dit water loopt door tot het dorpje Oudesluis waar de voormalige kreek overgaat in de Grote Sloot. Tot het BPL behoren naast het Lage en Hoge Oude Veer nog twee voormalige getijdenkreeken met omliggend landerijen: het Boersmanzwin is een aftakking van het Hoge Oude Veer in zuidwestelijke richting en het Razend Zwin is een aftakking van het Lage Oude Veer in oostelijke richting (tot de Veersloot). Het Kruiszwijn is een westelijke aftakking van het Lage Oude Veer, maar valt net als landgoed Hoenderdaell, door de vele aanpassingen die hier zowel in de ondergrond als in het landschap zijn aangebracht, niet in dit BPL.

Het Oude Veer is onderdeel van de 'Waterspin', een groter stelsel van waterlopen dat zich vanuit het Amstelmeer in verschillende richtingen uitstrekt. De uitlopers van de waterspin zijn het Oude Veer, het Waardkanaal, het Amstelmeerkanaal en het Balgzandkanaal. Het Klein Meer en het Lotmeer, respectievelijk ten westen en ten oosten van het Lage Oude Veer, zijn vergelijkbare, maar kleinere getijdengeulen die onderdeel uitmaakten van het krekensysteem van de Oude Veer maar vallen buiten dit BPL.

Het Lage Oude Veer, de noordwestelijke oeverlanden en de gronden ten noorden van het Kruiszwijn zijn onderdeel van het NNN. De Anna-Paulownapolder ten westen van het Oude Veer is bollenconcentratiegebied. Ten noorden van dit BPL ligt het Balgzand, dat onderdeel is van het N2000-gebied en UNESCO Werelderfgoed Waddenzee.

(Het BPL Oude Veer maakt deel uit van het ensemble Koegras-Anna Paulownapolder in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie).

© Foto: Theo Baart

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

Aardkundige waarde:
krekensysteem Oude Veer

Het Oude Veer is de kern van een voormalig getijdengebied. De centrale getijdengeul met uitlopers en verschillende krekken zijn nog grotendeels intact en herinneren aan de tijd voor de aandijking, toen het gebied nog onder invloed van het getij stond.

Beschrijving

Het Oude Veer is een voormalig getijdsysteem met ingepolderde kwelders en slikken. De centrale erosiegeul, uitlopers ervan en een paar voormalige getijdekrekken zijn nog intact

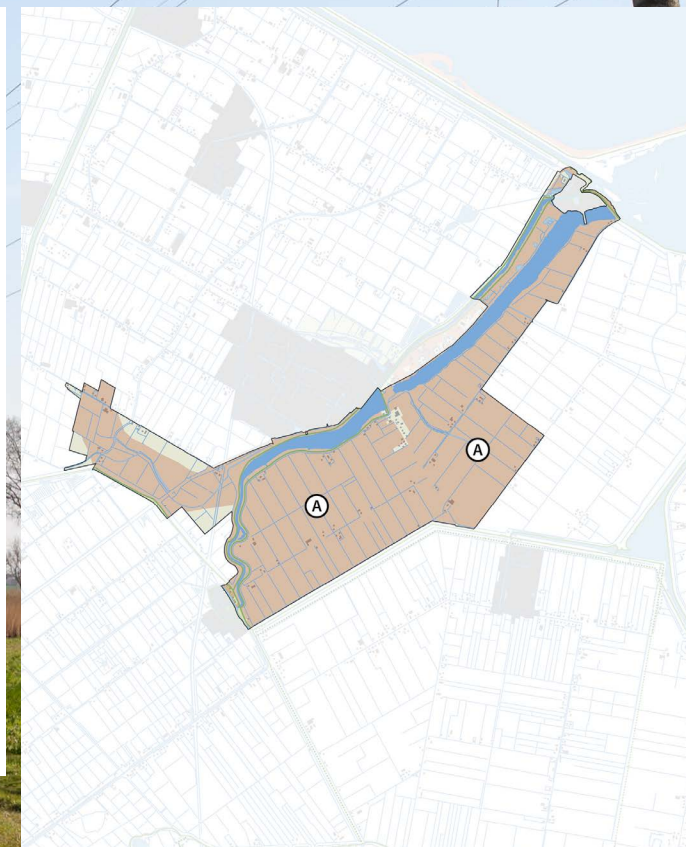
De krekken bestaan uit afzettingen van zand. Plaatselijk hebben de krekken, door tijdelijke veenvorming, ook veenlagen. Naast de geul van het Oude Veer zijn de hoger gelegen zavelig oeverwallen gevormd. Daarachter lagen de kleiige gronden.

Het Kruiswin is omgeven door natuurontwikkeling (noordzijde) en bebouwing (zuidzijde) waardoor de aardkundige waarde van deze kreek is afgenomen. De ondergrond onder de overige bestaande bebouwing in het gebied wordt ook als minder waardevol beschouwd.

Interpretatie en toetsing

Het Oude Veer is een representatief voorbeeld van een voormalig getijdsysteem met een centrale getijdengeul met oeverwallen en kreekvertakkingen. Het is kenmerkend en typerend voor de ontstaansgeschiedenis van dit deel van Noord-Holland. De historische en natuurlijke vorm is nog gaaf. De krekken met zeer oude afzettingen van zeeklei zijn zeer zeldzaam in Noord-Holland en onvervangbaar.

Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk indien de leesbaarheid van de aardkundige kernkwaliteit in stand blijft. Dit betekent dat het bodemprofiel en reliëf (bijv. door activiteiten als heien, graven en egaliseren) niet significant mogen worden aangetast. Bij ontwikkelingen die beroering tot een diepte van 1 m onder maaiveld vergen is in beginsel geen sprake van aantasting van de aardkundige kernkwaliteit.

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

Aardkundige waarde en landschap krekensysteem Oude Veer
A. Rechthoekige polderverkeveling

© Foto: Theo Baart

Aardkundige en landschappelijke
karakteristiek

Landschap krekenstelsel
Oude Veer

Het Oude Veer is de kern van een voormalig getijdengebied. De centrale getijdengeul met uitlopers en verschillende kreken zijn nog grotendeels intact en herinneren aan de tijd voor de aandijking, toen het gebied nog onder invloed van het getij stond.

Beschrijving

Het grillige krekenstelsel van het Oude Veer is een bijzonder en afwijkend landschap in het grootschalige aandijkingenlandschap van de kop van Noord-Holland.

Het Oude Veer wordt door een dam gedeeld in het Hoge Oude Veer en het Lage Oude Veer. Het Lage Oude Veer is aan de zuidzijde dichtgegroeid met riet. Beplantingen langs het Oude Veer maken de kreek al van verre zichtbaar. Het slingerend verloop en de rietoevers versterken het beeld.

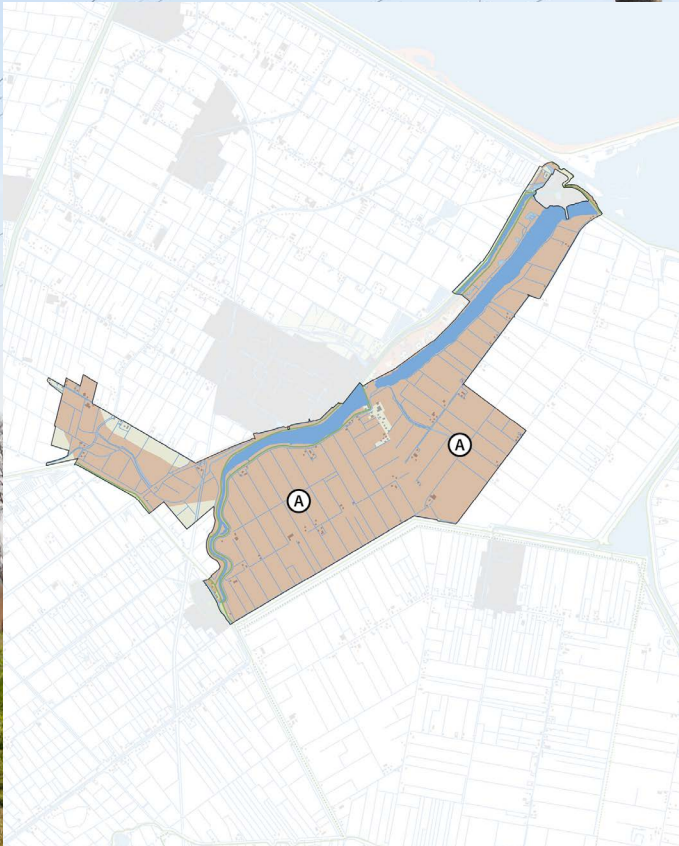
Het Lage Oude Veer is onderdeel van een NNN-natuurverbinding tussen de natuurgebieden langs de Waddenzeekust en de vastelandsduinen. De natuurverbinding is een raamwerk (droog en nat) en migratieroute voor algemene natuurkwaliteit in de regio. Het streefbeeld vanuit NNN bestaat uit brede watergangen met (riet)ruigtes en bloemrijke grasdijken in agrarisch gebied. De ecologische functie en het bijbehorend streefbeeld passen naadloos bij het kenmerkende landschapsbeeld van de kreken van het Lage Oude Veer.

Interpretatie en toetsing

Het krekenstelsel van het Oude Veer is van landschappelijke waarde. De herkenbaarheid van het Oude Veer is gebaat bij het kunnen zien van beide delen als een geheel.

Ruimtelijke ontwikkelingen die de natuurlijke vorm van de kreken wijzigen of de continuïteit van de Oude Veer onderbreken zijn een aantasting van deze kernkwaliteit. Ruimtelijke ontwikkelingen die verdere verdichting langs de dam veroorzaken, zijn een aantasting van de kernkwaliteit. Ruimtelijke ontwikkelingen die de zichtbaarheid van de kreken in het open landschap verminderen zijn eveneens een aantasting van deze kwaliteit.

Ruimtelijke ontwikkelingen die de kreken benadrukken, bijvoorbeeld het aanbrengen van beplanting en ecologische oevers, worden niet beschouwd als een aantasting van deze kernkwaliteit.

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

- Aardkundige waarde en landschap krekenstelsel Oude Veer
- A. Rechthoekige polderverdeling

© Foto: Theo Baart

Aardkundige en landschappelijke
karakteristiek

Contrast tussen rechthoekige
polderverkaveling en grillig
krekensysteem

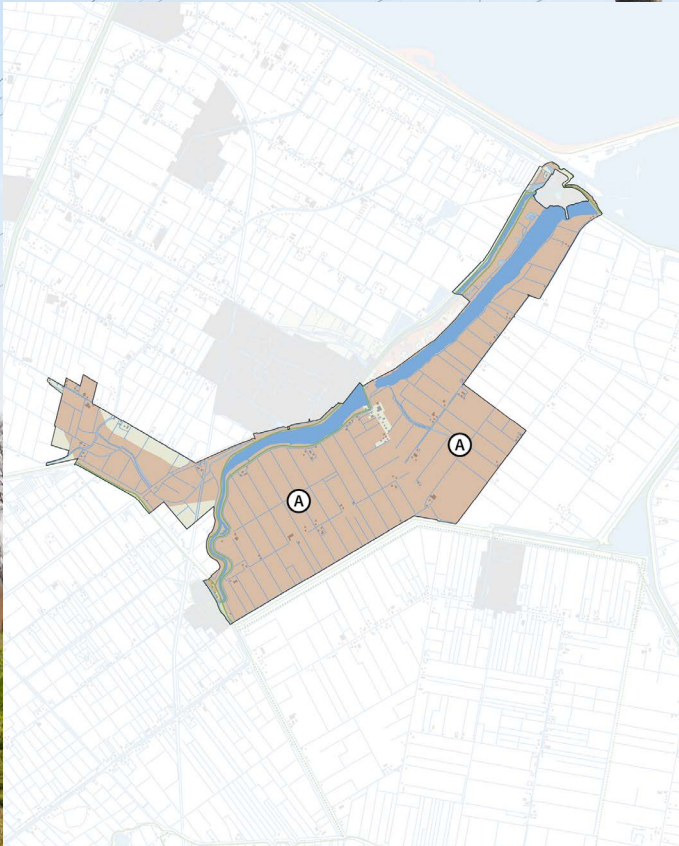
Het Oude Veer is de kern van een voormalig getijdengebied. De centrale getijdengeul met uitlopers en verschillende krekens zijn nog grotendeels intact en herinneren aan de tijd voor de
aandijking, toen het gebied nog onder invloed van het getij stond.

Beschrijving

De aandijking Anna Paulownapolder werd ingedeeld volgens een min of meer
noord-zuidgeoriënteerde rechthoekige verkaveling. De rechte lijnen van de
verkaveling contrasteert met grillige krekensysteem.

Interpretatie en toetsing

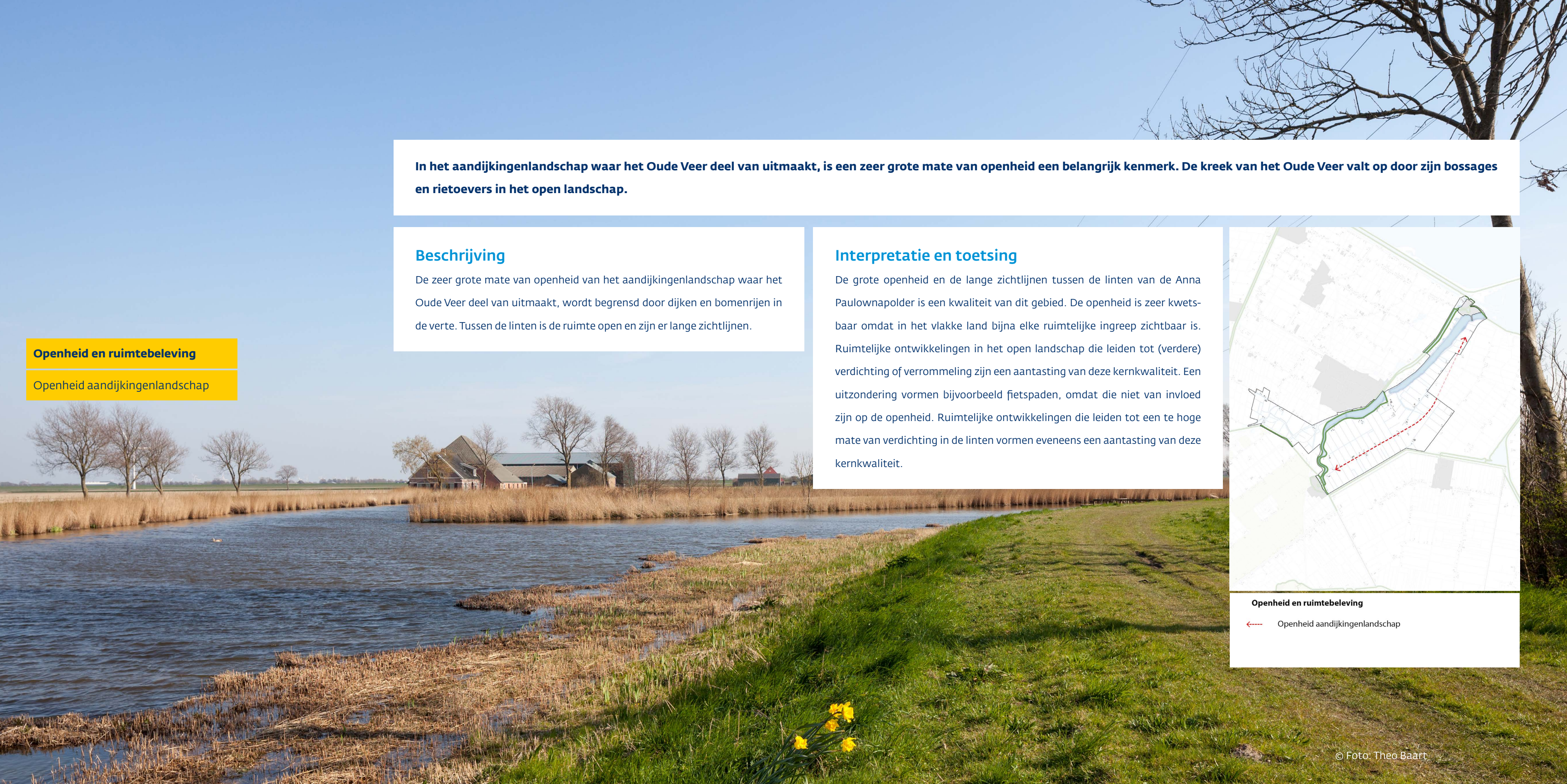
Het contrast tussen de kronkelige lijnen van de voormalige wadkrekens en de
rechthoekige verkaveling in de Anna Paulownapolder is een kwaliteit. Het
maakt het landschap van vóór de bedijking van de Anna Paulownapolder
afleesbaar in het huidige polderlandschap. Ruimtelijke ontwikkelingen die
het onderscheid tussen beiden verminderen zijn een aantasting van deze
kernkwaliteit.

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

Aardkundige waarde en landschap krekensysteem Oude Veer
A. Rechthoekige polderverkaveling

© Foto: Theo Baart

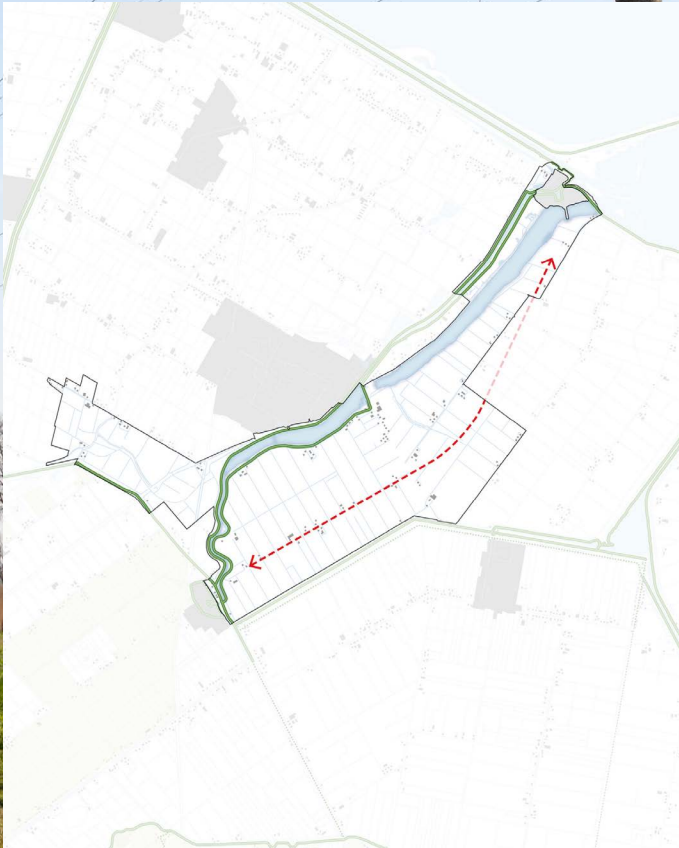
In het aandijkingenlandschap waar het Oude Veer deel van uitmaakt, is een zeer grote mate van openheid een belangrijk kenmerk. De kreek van het Oude Veer valt op door zijn bossages en rietoevers in het open landschap.

Beschrijving

De zeer grote mate van openheid van het aandijkingenlandschap waar het Oude Veer deel van uitmaakt, wordt begrensd door dijken en bomenrijen in de verte. Tussen de linten is de ruimte open en zijn er lange zichtlijnen.

Interpretatie en toetsing

De grote openheid en de lange zichtlijnen tussen de linten van de Anna Paulownapolder is een kwaliteit van dit gebied. De openheid is zeer kwetsbaar omdat in het vlakke land bijna elke ruimtelijke ingreep zichtbaar is. Ruimtelijke ontwikkelingen in het open landschap die leiden tot (verdere) verdichting of verrommeling zijn een aantasting van deze kernkwaliteit. Een uitzondering vormen bijvoorbeeld fietspaden, omdat die niet van invloed zijn op de openheid. Ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot een te hoge mate van verdichting in de linten vormen eveneens een aantasting van deze kernkwaliteit.

Openheid en ruimtebeleving

← Openheid aandijkingenlandschap

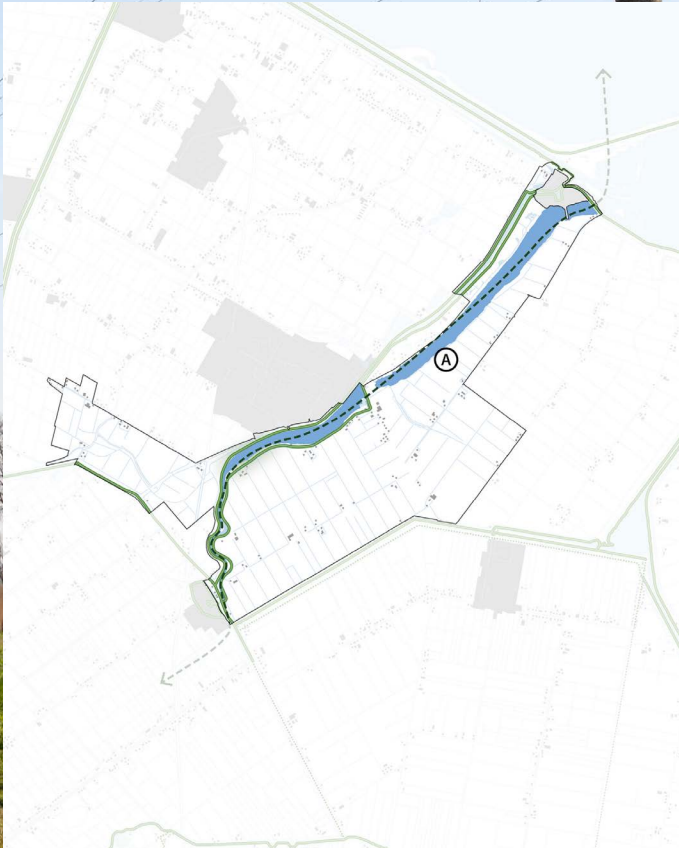
© Foto: Theo Baart

Het Lage Oude Veer zelf is de belangrijkste drager in dit gebied (zie onder aardkundige en landschappelijke kernkwaliteit). De Molenvaart is een belangrijke oost-west drager in de polder maar geen onderdeel van het BPL Oude Veer, net als de linten Middenweg en Veerweg/Zwinweg.

Openheid en ruimtebeleving

Ruimtelijke dragers

Ruimtelijke dragers

- A. Oude Veer als landschappelijke drager en ecologische verbinding

© Foto: Theo Baart